

ויש להפליא הלא ענין קישור העולמות, לפי שהשיגו הם ברוח קדשם, ועי"ז יכולים אנו בכונותינו לקשר עולם בעולם, עדיין מה נועיל, מאחר כי עילות העילות לית מחשבה תפיסא ביה ואמר הכתוב כי לא יראני כו' אין שם השגה לשום נמצא, ועתה איך יתקשר עולם העליון בסבה ראשונה מאחר ששם לית מחשבה תפיסא, ואי אפשר לכוון שום דבר, ואם כן מה יועילו כל הקישורים ההמה.

ואמנם עם דרושנו האמור יובן, כי תכלית הידיעה באלהות שנדע שלא נדעך, נמצא ידיעה זו נוגעת כביכול בסבה ראשונה, כי כמו שבעולמות תכלית הידיעה שמשיג ברוח קדשו השמות והצירופים אשר שם זה נחשב לו לחכמה וידיעה, כך באלהות נחשב הידיעה מי אשר משיג היטב ברוח קדשו דלית מחשבה תפיסא ביה, ויודע ומשיג כי למלך מלכי המלכים כזה אי אפשר כלל לצאת ידי חובתו, ואלו יתקבצו כל מעשי באי עולם וצדקותיהם באדם אחד עדיין לא התחיל לעבוד אליו כי אין סוף הוא, ומזה נמשך תכלית ענוה, וידיעה זו נוגעת בו ית"ש, ולזה אמרו רז"ל [סוטה ה.] אתי דכא, ר"ל שמי אשר בו תכלית ענוה הוא אתי כי ידיעה זו היא למעלה מכל העולמות ונוגע בסבה ראשונה, כאומרם תכלית הידיעה שנדע שלא נדעך, והבן היטב מאד ועיין בפרשת בהר.

וממילא מיושב קושיתנו, כי אחרי שהתפללו בכוונה הנוגעת לכל עולם ובפרטיהן ודקדוקיהן, יודע האיש הנלבב שעדיין מ"מ לא התחיל כלל לעבוד את ה', כי מי יוכל לעבדו וכאמור, ונופל על האדם אחר התפלה ב^{ושה} והכנעה גדולה וענוה עד התכלית בחושבו והבינו מה אני ומה חיי עדיין לא יצאתי ידי חובתי נגד ה' רגע כמימרא, וזהו תכלית הידיעה בה'. ממילא בכוונה זו נקשרים כל העולמות בסבה ראשונה, וזהו אומרם ר' יוחנן בתר דמצלי צלותיה שאז נפל עליו ההכנעה ובא לרוב ענוה עד שנדמה בעיניו שכל ימיו לא עשה עדיין אפילו מצוה אחת קטנה. אמר יהי רצון שלא נבוש הבו.

ובאמת כחוצ הוא צכתנים החדשים שמתח ידי מהרב ר' רוב בער זלה"ה שסימן התפלה אם היתה רנויה לפני הקצ"ה קצת היא ההכנעה, דהיינו אם אחר התפלה נשאר הכנעה בלב, זה נקרא רשימו מן התפלה הנזכר בדברי האריז"ל (פרע"ח שער התפלה פ"ו. שער התפילין פ"ב) שאחר התפלה נשאר רושם המוחין, ר"ל אף שאחר התפלה אי אפשר שיהיה התגברות השכל בלב כמו בתפלה כל אחד כפי דרגת דליה, אף על פי כן נשאר הרשימו דהיינו ההכנעה וענוה, ואם ח"ו לא כן הוא אזי צודאי אינו רנוי כלל, ואולי נזכה פעם אחת לזה.

א"ר למה למה פ"ב פ"ב רב אומר מלכות

בשם הבעש"ט, דאם מתפלל אדם בכוונה גדולה כו', הבחינה שיבחון האדם את עצמו אם היה עבודתו באמת לאמתו ולשם שמים, אם נשאר שפל בדעתו גם אחר העובדה ולא יעלה בלבו שמגיע לו איזה שכר עבור זה, כי אומר לפי גודל גדולת הבורא וטובותיו עליו, אין שום עבודה מספקת על אחת מני אלף וכיוצא בזה, אזי הוא טוב באמת, אבל אם יש בדעתו שכר מגיע לו שכר גדול על זאת העבודה, הוא אינו טוב באמת, כי הוכיח סופו על תחלתו שעבודתו היתה על מנת לקבל פרס, ונקרא עובד את עצמו שהוא השימוץ הנסתר שזוכר בחובת הלצנות (שער עבודת האלקים פ"ד). וזהו עבודה שקרית שהי"ר הרע מניחו לפעמים להתפלל בכוונה כדי שיגבה לבו בגאות וגדלות, ויהיה עובד את עצמו דהוי כעובד עבודה זרה שזהו השימוץ הנסתר.